

บทที่ ๑

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความต้องการของโลกในเรื่องการท่องเที่ยวเท่าที่ผ่านมายังคงเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มที่มีการเติบโตขึ้นอีกต่อไป เป็นเพราะผลจากการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในด้านใดก็ตาม และเป็นเป้าหมายที่ตั้งไว้ นอกจากจะสร้างความเจริญเติบโตแล้ว สิ่งหนึ่งที่จะปฏิเสธไม่ได้คือ การพัฒนาเพิ่มคุณภาพชีวิต (Quality of life) ให้กับประชากร การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการใช้เวลาว่างในชีวิตให้มีคุณค่าขึ้น และเป็นที่ยอมรับว่าในประเทศที่มีระดับการพัฒนาสูง การใช้เวลาว่าง (leisure) เพื่อแสวงหาความสุขในที่ต่าง ๆ เป็นการเพิ่มคุณค่าในชีวิตประการหนึ่ง

ในประเทศกำลังพัฒนาสภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือสภาพทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นตัวดึงดูดการท่องเที่ยวได้ดั่งนั้น จะเป็นตัวนำในการพัฒนาได้ดี¹ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นการลงทุนที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนในกิจการอุตสาหกรรมอื่น ๆ นอกจากจะได้รับผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจแล้ว ยังเป็นการรักษาแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นให้มีคุณค่าขึ้น และยังรวมไปถึงการสร้างงานขึ้นในท้องถิ่นด้วย ลักษณะเช่นนี้มีผลต่อท้องถิ่นมาก เพราะเป็นขั้นแรกของการพัฒนา แม้ว่า การท่องเที่ยวจะมีข้อจำกัดบางประการแต่เมื่อพิจารณาถึงผลที่ได้รับแล้ว การท่องเที่ยวเป็นลักษณะของการพัฒนาที่ให้ผลในระยะยาว

นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศไทยเท่าที่ผ่านมานับได้ว่า มีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจสาขาการท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง จากผลการพัฒนาการท่องเที่ยวในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ ๔ (๒๕๒๐ - ๒๕๒๔) ปรากฏว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาประเทศไทยเพิ่มขึ้นโดยตลอด รายได้เงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๓๔ คือ เพิ่มจาก ๔,๖๐๐ ล้านบาท ในปี ๒๕๒๐ เป็น ๑๔,๐๐๐ ล้านบาท ในปี ๒๕๒๓ และคาดว่าจะมีจำนวน ๑๖,๕๐๐

¹ M.E. Bond and Jerry R. Ladman. Tourism: A Strategy for Development, in Planning for Tourism Development Quantitative Approach. p. p.46-60.

ล้านบาท ในปี ๒๕๒๔

การพัฒนาการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการกระจายการพัฒนาพื้นที่ไปสู่ภูมิภาคเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด การกำหนดนโยบายและจัดทำโครงการการพัฒนาของภาครัฐบาล ทำให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชนขยายตัวขึ้นมาด้วยเช่นกัน เช่น กิจการโรงแรม การจัดน้ำเที่ยว ร้านค้าของที่ระลึก และการจัดการบริการต่าง ๆ เป็นต้น

จากสภาพดังกล่าวหากมีการพิจารณาในเรื่องการใช้ทรัพยากรเท่าที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้คุ้มค่าแล้ว พบว่ายังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะการพัฒนาที่เกิดขึ้น เป็นการเน้นและการให้ความสำคัญแก่แหล่งท่องเที่ยวระดับชาติ เช่น พัทยา ภูเก็ต เชียงใหม่ หรือสงขลา-หาดใหญ่ จึงทำให้แหล่งท่องเที่ยวดั้งเดิมถูกละเลยการให้ความสำคัญลงไป หากปล่อยการละเลยเช่นนี้ต่อไป อาจมีผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรที่ขาดประสิทธิภาพได้

สิ่งที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการท่องเที่ยวนอกจากลักษณะธรรมชาติที่สวยงามแล้ว ลักษณะทางวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น สถานที่ทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลป-หัตถกรรม หรือชีวิตความเป็นอยู่ เป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างดี¹ และประเทศไทยนับได้ว่ามีทรัพยากรด้านวัฒนธรรมซึ่งเป็นที่รู้จักและเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวต่างประเทมานานแล้ว

สืบเนื่องจากการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีแนวโน้มการขยายตัวสูงขึ้น การหาพื้นที่เพื่อรองรับกับจำนวนนักท่องเที่ยวจึงเป็นมาตรการที่ควรจะทำ จังหวัดราชบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งซึ่งมีทรัพยากรด้านวัฒนธรรมที่น่าสนใจอยู่มาก และเป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นที่รู้จักของชาวต่างประเทศและชาวไทยมานานแล้ว เช่น ตลาดน้ำดำเนินสะดวก เมืองโบราณที่บ้านคูบัว วัดในสมัยทวาราวดี และศรีวิชัย หรือถ้ำที่สวยงาม เป็นต้น แต่ปัจจุบันความนิยมในการท่องเที่ยวลดลง อีกทั้งสถานที่สำคัญบางแห่งมีสภาพทรุดโทรมและขาดการบำรุงรักษาที่ดี ด้วยเหตุนี้หากพื้นที่ดังกล่าวได้รับการ

¹H. Robinson. A Geography of Tourism. MacDonald and Evan Limited, 1976. p.p. 40-49.

พัฒนาพื้นที่ขึ้นมาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญประเภทไปเช้า - เย็นกลับ (One-Day Trip) อาจเป็นการเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจของประเทศได้วิธีหนึ่ง และเป็นลักษณะซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศอีกด้วย ซึ่งนอกจากจะเกิดผลทางด้านเศรษฐกิจที่คุ้มค่าแล้วยังเป็นการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ต่อไป

การพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งและต่อ ๆ ไป อีกนั้น นับว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ทั้งนี้เพราะจังหวัดราชบุรี มีโครงข่ายการคมนาคมที่เชื่อมโยง การติดต่อได้อย่างสะดวกกับกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง โดยเฉพาะทางหลวงแผ่นดินสายเพชรเกษม และทางหลวงสายธนบุรี - ปากท่อ มีอิทธิพลต่อการเดินทางจากกรุงเทพฯ เพราะเป็นระยะทางที่ไม่ไกลมากนัก เป็นลักษณะของการเดินทางที่สะดวกแก่การเข้าถึงและใช้เวลาไม่มาก เหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทไปเช้า - เย็นกลับ (One-Day Trip) ได้อย่างดี ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด โดยวิธีการทางผังเมือง เพื่อวางแผนการท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์และขอบเขตการศึกษา

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาพื้นที่จังหวัดราชบุรีให้ เป็นพื้นที่แห่งการท่องเที่ยว โดยเน้นหนักในประเภทไปเช้า - เย็นกลับ (One - Day Trip) รวมทั้งการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมให้คงอยู่ และมีคุณค่าต่อไป จึงได้ตั้งวัตถุประสงค์และขอบเขตการศึกษาดังนี้คือ

- ๑) เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดราชบุรี
- ๒) เพื่อศึกษาตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรี โดยพิจารณาถึงปริมาณนักท่องเที่ยว ฤดูกาลและการเดินทาง ค่าใช้จ่าย และโครงสร้างนักท่องเที่ยว
- ๓) เพื่อศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรี ในด้านปริมาณและคุณค่าศักยภาพ และการจัดกลุ่ม ค่าความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้น
- ๔) เพื่อศึกษาแนวโน้มการท่องเที่ยวในอนาคต

- ๔) เพื่อศึกษาความพร้อมของเมืองในการรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการความสะอาดในการเข้าถึง
- ๖) เพื่อ เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรีในระดับต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ตลอดจนการจัด เส้นทาง การท่องเที่ยว โดย เน้นการเข้าถึงพื้นที่ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) ข้อมูลส่วนหนึ่ง เป็นข้อมูล เกี่ยวกับท้องที่ที่กำลังทำการศึกษา จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดและภาคต่อไป
- ๒) การศึกษานี้จะเป็นแนวทางการส่งเสริม เพื่อ เป็นแหล่งท่องเที่ยวระยะสั้นของนักท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและนอกประเทศ ประเภทไปเช้า - เย็นกลับ
- ๓) เป็นแนวทางการอนุรักษ์โบราณสถาน ประเพณีและวัฒนธรรมให้คงอยู่อย่างมีคุณค่า เพื่อ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศ
- ๔) ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เกิดการกระจายรายได้
- ๕) ในด้านธุรกิจที่จะเข้ามาช่วยพัฒนาการท่องเที่ยว ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการศึกษาย่อมจะเป็นประโยชน์ในด้านการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ดำเนินกิจการการขนส่ง การนำเที่ยว และภัตตาคาร เป็นต้น
- ๖) เนื่องจากการศึกษานี้เป็นการศึกษาสภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ข้อมูลพื้นที่เหล่านี้เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยอื่น ๆ ต่อไป

วิธีดำเนินการศึกษา

ตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ จึงได้จัดลำดับขั้นของการศึกษาไว้ดังนี้คือ

- ๑) รวบรวมข้อมูลขั้นทุติยภูมิและตติยภูมิ จากหน่วยงานของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ หอสมุดทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

- ๒) เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานการวิจัย ที่มีผู้ศึกษาริวิจัยไว้ก่อนแล้ว
- ๓) รวบรวมข้อมูลจาก ๑, ๒ และทำการวิเคราะห์เบื้องต้น
- ๔) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจและการออกแบบสอบถามความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ๕) รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด
- ๖) สรุปผลการวิเคราะห์พร้อม เสนอแนะ